

4 kwartalen poëzie

- 2023 -

Een uitgave van Biblioplus en De Kneep

4 kwartalen poëzie - 2023

© De Kneep 2024

© BiblioPlus 2024

© Omslagillustratie Jan van Bergen: Hallo, 2024

Alle rechten voorbehouden

www.biblioplus.nl

www.dekneep.nl

de Bibliotheek
BiblioPlus

 de kneep

4 kwartalen poëzie

BiblioPlus en De Kneep werken in de regio Land van Cuijk en Maasduinen samen om in het algemeen de interesse in taal en literatuur te stimuleren en in het bijzonder een podium te bieden aan schrijvers uit deze regio.

In 2022 is gestart met het project kwarTAALdichter, gericht op het toegankelijk maken van poëzie uit de regio.

De basis van dit project vormt de estafette van geselecteerde regiodichters die ieder een kwartaal de functie van kwarTAALdichter vervullen. De leidraad bij de selectie van de dichters is zowel variatie in poëtische expressie als regionale spreiding.

De kwarTAALdichter schrijft voor elke maand van zijn kwartaal een gedicht. Deze gedichten vinden

hun publiek via de websites en sociale media van BiblioPlus en De Kneep. De meeste worden ook geplaatst in diverse regionale bladen.

Gaandeweg het project zijn de presentaties van de kwarTAALdichters uitgegroeid tot kleine poëziefestivals waar elke volgende kandidaat de speciale kwarTAALdichter-pen krijgt overhandigd door zijn of haar voorganger. Het zijn inspirerende bijeenkomsten geworden, die niet alleen de scheidende en komende kwarTAALdichter in het zonnetje zetten, maar ook aan andere regio-schrijvers het podium geven.

Onder het motto ‘Dicht mee met de kwarTAALdichter’ worden regioschrijvers uitgenodigd gedichten in te sturen, ongeacht of ze bij de estafette-bijeenkomsten aanwezig kunnen zijn.

De gepresenteerde, voorgedragen en ingestuurde gedichten van kwarTAAL- en mee-dichters worden jaarlijks gebundeld en als e-boek gepubliceerd op de website van De Kneep. Dit boek is kosteloos te downloaden.

Deze bundel over het jaar 2023 ziet het licht tijdens de overdracht van de estafette-pen aan de negende kwarTAALdichter op 5 januari 2024.

Kwam de start van het kwarTAALdichterproject langzaam op gang in de nadagen van de Coronapandemie, inmiddels staat het als een huis en zet het de poëzie stevig op de kaart in onze regio.

Met dit perspectief start het derde kwarTAAL-dichter-jaar vol enthousiasme.

De vrijheid van poëzie geeft aan taal nieuwe dimensie. Dat biedt schrijvers extra ruimte voor creatieve vormgeving van hun ideeën, en aan lezers een royale uitnodiging om te lezen. Geniet ervan, schrijver en lezer.

De werkgroep kwarTAALdichter
Cyril Crutz en Wilma Lems
namens BiblioPlus
Jan van Bergen en Gerard Sonnemans
namens De Kneep

Eerste kwarTAAL
Winter 2023
Monica Boschman

Gaandeweg

*Iemand loopt me tegemoet
het beeld nog onbestemd.
We zien elkaar, hoe verder
op het pad, hoe naderbij.*

*Bij elke stap mijn rug en hoofd
wat rechter op en - en passant -
de mondhoeken iets hoger
voor het groeten, het spreken*

van een goedendag.

*Zo gaan we aan elkaar voorbij
raken dezelfde aarde. Waar jij
net liep, loop ik. Kwam ik mezelf
daar tegen, heb ik jou ontmoet?*

*Je kijkt niet om. Mijn rug
en hoofd, zij tonen nu weer
wie ik eerder was. Zonder ogen
van een ander, zonder gloed.*

Monica Boschman

Marieke gaat langs 33 kernen

Een meestergetal, meldt Google
bij deze dubbel drie: groei, potentie,
moed, dat heeft Marieke wel.
In straten, over akkers, door het bos
zal zij ontwarren en ontwaren.

Ergens, niet stipt in het midden
vindt zij - daar aan de Maas
of bij de toren van een kerk
onder een heg of op een blad -
de kern van al die kernen.

Ooit ging ze hier naar school
nu brengt ze wat ze leerde.

De lange reis langs 33 kernen
gaat van hart tot hart: verhalen
achter elke deur. Zij weet nog wat
oom Ghijsbrecht sprak: alleen zij
die zichzelf opgeeft, is verloren.

Marieke, vrouw en burgermoeder
van eisprong tot schaalsprong.

Dit zijn dagen waarop de zon zich
thuis voelt in het Land van Cuijk.
Het voorjaar komt, de vogels fluiten.

Ik ben

ik ben een vrouw, een zee
van woorden en van water
ik draag de wereld in me mee
ben vroeger, nu en later

ik ben een man, een boom
van buiten en van binnen
ook ben ik alles wat ik droom
en wat ik kan verzinnen

ik ben wat in de sterren staat
een schilderij, een lege troon
vaak op tijd, soms net te laat
het kopje en de koffieboon

de grote trom, een fiets
het pad, een licht, het kind
een opsomming van niets
het zuchtje tegenwind

boven alles ben ik net als jij
steeds onderweg, naar wat
ik nog niet weet en niet kan
rijmen: alles ben ik, dan

Tweede kwarTAAL

Lente 2023

Ans van Kessel

Angstaanjagend

*De beelden op teevee, terwijl de aarde beeft,
klappen in mijn gezicht, ik wil mijn ogen sluiten*

*voor dit geweld zijn woorden niet geschikt, verstikkend
het verdriet om wie onder het puin en niet meer leeft*

*de huizen ingestort omdat het fundament
te zwak was om de muur te stutten en te dragen*

*waar kracht van de natuur de onderaardse lagen
liet verschuiven en tijd geen medelijden kent*

...

*zal iemand hier nog ooit zo'n ramp te boven komen
en kinderen weer zien spelen in de straat*

waar nu de wind niet zingt maar enkel nog kan huilen

*niemand een plek kan vinden om te schuilen
zoveel geliefden weg, daarmee ook alle dromen.*

Ans van Kessel - april 2023

PAARDENBLOEMPLUIZENBOL

De paardenbloemenpluizenbol die
mij tot honderd jaar liet blazen
staat te schitteren in het gras

de tere donsjes dwarrelen in de wind

ze vangen zo de woorden van het kind
dat denkt dat alle dromen die het heeft
worden beleefd en tijd nog niet bestaat

geen later en geen vroeger
enkel een hoofdje vol met vragen

waarom zijn paardenbloemen geel
en waarom hebben ze een steel
maar geen twee voeten om te staan

wie heeft dat allemaal gedaan

waarom bezorgt die pluizenbol
ons steeds opnieuw weer honderd jaar

blazen wij zo de uren in één adem bij elkaar?

Ode aan het Land van Cuijk

Vandaag ga ik het Land van Cuijk
bezingen, zing over witte
bloesem langs de Maas

zie hoe de schapen
lammeren op de dijk
waar ik wandel richting Cuijk

passeer de Beerse Overlaat
en op de plassen rond Linden
varen plezierboten mij voorbij

wind streelt mijn haren, helderblauw
de wolken en in de verte Grave
de stad waar ik mij vroeger vestigde

de oude muren die
herinneringen dragen
zitten gebeiteld in mijn hart

en telkens als ik daar weer
in de haven sta, de overkant van
de rivier in zicht, zoek ik naar woorden.

Derde kwarTAAL
Zomer 2023
Nico Beemsterboer

Zwemmen

*zwemmen is jezelf verliezen in het water
spartelen en trage slagen maken
zwaaien naar de zwaartekracht*

*vrij met armen benen praten met het water
luchtig je verhaal vertellen aan het water
dat alles in zich opneemt en begrijpt
water spreekt noch spartelt tegen*

*losbandig opgenomen worden in
de eerste tellen van de eeuwigheid
vrij van grenzen hoeken deuren muren
eindeloos geheel jezelf in
het ritme van je adem*

Nico Beemsterboer

Klimaat

de atmosfeer kust ijskap
van de wereld uit zijn
eeuwige winterslaap

het is tijd om te gaan zwemmen
in zijn blootje schuift de overdikke ijslaag
met wit uitgeslagen tong als onherstelbaar ziek
naar bodemloze zeeën zonder vis

in trage temperaturen, opgenomen in
het wezen van zijn voorouders danst hij
zwierig met elke stroming mee

de maan wist druppels van het voorhoofd
nu zijn getijdentaak gedurig zwaarder wordt
donkere verwachtingen fronsen zijn wenkbrau-
wen

klimaat werpt vuur en vlam de dampkring in
kolkende orkanen spuwen dwaze dagen
geen landtong is meer veilig

Toekomst

na de middag van deze dag
begint de toekomst met een avond
dikwijls denk ik aan de toekomst
droom ervan

mijn toekomst is een niet bestaande leegte
die ik vul met plannen idealen
deze blazen energie in mijn
verlangen hopen streven

hooggestemdheid is een moeder die teleur gaat
stellen
wordt een verwachting mij ontnomen
voel ik lang nadien nog dat hij is gebleven

ik ga schrijven zonder mij af
schrijven vergt mijn volle aandacht
ik trek en duw en wacht en worstel
geef me over en verlies me
in het alfabet

later voel ik of ik tevreden
ben of teleurgesteld

weet ik of ik even tijdloos heb geleefd
zonder toekomst

Vierde kwarTAAL

Herfst 2023

Marco van de Plasse

Opwaarts

Langzaam loopt
de dag weg,

hoor je chaos
koppig breken,

kom je de zin
van het leven tegen.

Op elke trede
huist de vraag:

hoever voorwaarts
beweeg ik vandaag,

in welke wereld
mag ik mijn voeten vegen?

Stap voor stap
klimt het verlangen,

opent zich het venster
van troost en verbeelding,

vind je de plek
waar ontdekking verpoost

Marco van der Plasse

Ode aan de boom

Dag boom,
ben je weer aan het dromen
of nog wat aan het bekomen
van die bui en die bliksem van
een poosje geleden?

Nooit geweten, dat jij
muziek voelt en koud licht
en ijs uit het verleden.
Nooit bij stilgestaan

dat jij nooit stilstaat, niet in
je kruin, je huid, en ook niet
in je aller-diepste wortels,

dat je een ware denker bent en
een planner die voortdurend
oplossingen verzint

zodat je 956 jaar kunt worden,
al ben je soms wel even de tel kwijt
door een dikkere of dunnere jaarring

dat je omarmt en heel intens luistert,
iedereen aankijkt, iets bijzonders influistert,
bescherming biedt en stilte

geen haat kent, geen wraak en
altijd blijft geven, waardoor jij
vandaag en morgen het hoogste
wonder bent van het leven!

Dat... heb ik allemaal nooit echt bedacht, boom
(À propos: ik hoop wel dat ik je even mocht
tutoyeren)

Wat blijft

Wat blijft
is weinig,
bitter weinig
uit alles wat was.

Een bril met glazen van plus negen,
wat raadselachtige mooie woorden en
van het jonge moederlijk in badpak
kom ik een vergeelde foto tegen.

Wat blijft is die lieve lach, het pannetje soep
op de rollator en het minuten durende
rijmdicht, telkens foutloos opgezegd
uit haar blote hoofd:

‘In een zekere plaats was een garnizoen
van soldaten die hun best wilden doen
goed te exerceren en
om hun dienst goed te leren.

En bij die club was één soldaat,
- het was een echte jonge maat -
die ook tot z'n gewoonte had

ik wed om dit of ik wed om dat ...'

Dát blijft zeker in mij leven,
maar het is weinig,
te weinig
uit alles wat ze heeft gegeven.

**Meedichten
met de
kwarTAALdichters**

Elk kwartaal een andere taal

In verwondering leven we blijer
daarom zoeken we naar verbeelding
als een dichter met woorden speelt
wordt zelfs de krant poëtischer

zomaar een greep uit allerlei dilemma's:

wel of niet ziek melden bij een hoestbui
wel of geen sekslessen of kinderen aaien
wel of geen onderduiker in huis
wel of niet tiktok of 's avonds snaaien
wel of niet voeren bij de boeren
wordt het pinnen of cash betalen
of durven we Wobke weg te halen

na dichterlijke vrijheid lees je:

hoestend wordt de seks verziekt
pinnende kinderen lichten Wobke voor
tiktokkers duiken onder de overheid
boeren snaaien bij andere banen
waar Caroline casht daar crasht de rest

nieuwe dichters met nieuwe wetten
laten woorden als een waaier waaien
schrijf je cryptisch of in je moerstaal
hier geldt elk kwartaal een andere taal.

Charlotte Selten

(geschreven voor kwarTAALdichter Ans van
Kessel)

De pen in mijn hand
symbool van tijd
vol zinnen, soms
beëindigd zonder begin.

Stukjes ziel van denkers
opgeslagen in een universum
waar woorden versmelten
tot een gedicht.

Mientje Wever

Regenwater

Regenwater valt soms vroeger
of later dan verwacht

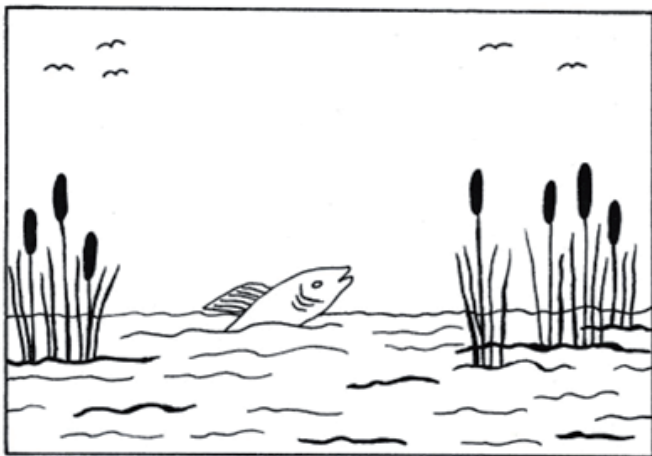
en in meerdere of mindere mate
dan door ons geschikt geacht.

Karin Wildenberg

Min of meer

'k Ben min of meer een Maasmeermin
maar toch duik ik de Maas niet in
daar hij misschien niet schoon meer is.

'k Zal het eens vragen aan een vis.

Karin Wildenberg

Uitgelaten

Mijn hond is uitgelaten,
ze is met mij in 't bos.
Dat vindt ze echt fantastisch,
helaas mag ze niet los.

Ze wandelt, springt en kwispelt
en ruikt aan menig spoor.
Ze is niet moe te krijgen
en huppelt almaar door.

Maar na een uurtje lopen
gaan we naar huis terug.
Elk op de eigen racefiets
en dat gaat lekker vlug.

Karin Wildenberg

Reuzen in kabouterland

Met de reuzen in kabouterland
is heel wat aan de hand.
Ze kletsen en klagen,
ze zeuren en zagen,
ze pruilen en peeuwen,
ze schreien en schreeuwen,
ze mieren en morren,
ze knieren en knorren
aan één stuk maar door
in één groot reuzenkoor.

Wat is er dan aan de hand
met die reuzen in kabouterland?
Hun hoofden die duizelen,
hun oren die suizelen,
hun buiken die brommen,
hun magen die grommen,
hun dijnen die drillen,
hun kuiten die trillen
aan één stuk maar door.
Da's geen gezicht en gehoor!

Hoe komt die trammelant
met de reuzen in kabouterland?
De bietjes zijn nietig,
de frietjes petietig,
de eitjes wat ieletjes,
de uitjes te schrieletjes,
de bordjes te klein
en de lepels te fijn.
Daarom schreeuwen in kabouterland
de reuzen van honger moord en brand.

Gerard Sonnemans

Kabouters in reuzenland

Met de kabouters in reuzenland
is heel wat aan de hand.
ze mokken en moelen,
ze janken en joelen,
ze grienen en gieren,
ze treuren en tieren,
ze kermen en kreunen,
ze snikken en steunen
aan één stuk maar door,
in één groot kabouterkoor.

Wat is er dan aan de hand
met die kabouters in reuzenland?
Ze strompelen en struikelen,
ze duvelen en duikelen,
ze hangen en haken,
ze kreuken en kraken,
ze trekken en trijsen,
ze hannesen en hijsen
aan één stuk maar door.
En da's heus geen pretje, hoor!

Hoe komt die trammelant
met de kabouters in reuzenland?
De broek is te groot,
het bloesje te bloot,
de trui te royaal,
de jas kolossaal,
en de laarzen te breed.
Zo gaan zij gekleed
door het reuzenland:
vallend aan de lopende band!

Gerard Sonnemans

Alledaags

Dagelijks leven
zo gewoon alledaags
doch haar charme
beweegt met me mee
fluistert de mooiste woorden
tijdens een beeldige fietstocht

verworven eenvoud speelt
samen met mij een verwarrend spel
van rode schoenen en blote voeten
allerminst de bedoeling is wellicht
een fijnzinnige ontroering
de mooiste uitkomst

Jacqueline Hoijtink

Geheim

De weerschijn is gelijk
glinsterend over de dijk
in zulke pracht en praal
zodat zij zegt “kom en kijk”

uit de glans komt het verhaal
in de allermooiste taal
over wat er toen gebeurde
met de vrouw en haar gemaal

ze bleven elkander trouw
ondanks een bitter geheim
van geluk en ongeluk

overmoed breekt alles stuk
onverdroten valt het rijm
uiteen in vals berouw

Jacqueline Hoijtink

Begaan

Waarmee kan ik jou
doen zwichten
hoe zeer zal dat verlichten
je doen ontwrichten
of drijven in het nauw?

genadeloos verscheurd
is het vragen naar
jouw angst, je grootste gevaar
tevens een ongekend bezwaar
ten zeerste heeft mij dat betreurd

jij gaat in goede doen
zelfs dan betreurenswaardig
jammerlijk doch zachtaardig
en mens onwaardig
wil je ooit weer zijn als toen?

Ga door je eigen hel naar binnen
voel, wees stil en wacht
tot de pijn uiteindelijk verzacht
de bron geeft jou de kracht
om opnieuw te beginnen.

Jacqueline Hoijtink

Afscheid

Vaarwel huis met je wilde tuin,
begraafplaats voor onze dode katten.
Sla mijn verleden op in je steen
en de schemerige kamers met vensters
naar het groen.
Luiken die klepperden in de wind.
Vallende kastanjes, knerpend grind.
Bewaar de blaf van de hond maar
verberg onze ruzie stemmen.
Vergeet de leugens en de tranen.

Anthonie van de Wardt

In de stilte van de nacht

In de stilte van de nacht ontspringt uit een bron
van verlangens klanken en vloeien stromen
woorden in een bedding van verhalen,
verhalen van toen, van nu en voor later.

Wanneer ik luister zullen woorden
met zachte warme hand
mijn oren strelen,
mijn ogen, mijn neus, mijn lippen.

Wanneer in de stilte van de nacht onder helder
firmament
sterren stralen, zal ik die ene ster zoeken,
die ene voor het eeuwige verhaal,
het verhaal van het nieuwgeboren geluk.

Voor de stroom van nieuw geluk
uit het oude zullen mijn lippen krullen
en zullen kostbare nieuwe woorden
fluisteren, die zich warm nestelen in mijn hart.

Jan van Bergen

Waar is de sleutel, de sleutel
voor de bevrijding van opgesloten woorden?

Hallo? Ja Hallo!

Wij kennen elkaar.

Hallo mijn dierbaar familielid/hallo mijn beste vriend/hallo mijn goede kennis.

Jij kent mij, ik ken jou.

Parkinson heeft zich genesteld in mijn lijf en heeft een kille schaduw geworpen over mijn leven.

Ik ben daar erg van geschrokken, vreselijk.

Ik wilde het niet weten, nee echt niet.

Ik ben boos, verdrietig, opstandig geweest, heel erg.

Ik wil niet bibberen in de kilte van de schaduw. Ik wil zonnestralen zoeken, ik wil leven in de warmte van de zon, in de warmte van liefde en vriendschap.

Ik wil van het leven blijven genieten.

En jij? Ben je ook geschrokken? Zie je mij zitten in de kille schaduw van mijn ziekte? Niet doen! Zie je mij de hoofdrol dansen in het ballet van de stervende zwaan? Niet doen! Luister naar 'Le Carnaval des Animaux', de mooie muziek die Camille Saint-Saëns componeerde bij het vrolijke leven van Carnaval.

Daarin luister je naar een cellosolo van La Mort du Cygne.

Luister naar de muziek van het leven. Luister!

Ik nodig je uit om naar mij te luisteren. Luister naar mij, luister ook als ik de woorden moet zoeken of de woorden fluister. Luister!

Ik daag je uit om met mij het gesprek aan te gaan, om met mij van gedachten te wisselen. Ik daag je uit om je niet af te wenden als mijn woorden niet meer bij je overkomen. Ik daag je uit mij te zeggen als je me niet kunt verstaan. Dan zal ik diep ademhalen en opnieuw de woorden zoeken.

Ja Hallo? Ja Hallo!

Ik ken jou. Jij kent mij. Wij blijven luisteren naar elkaar en in gesprek.

Dankjewel!

Jan van Bergen

VRAGEN ONGEHOORD

Een schip vaart op volle zee
vaart... vaart verder
over schier eindeloos water
verdwijnt beetje bij beetje
eerst de boeg, de romp, stukje mast
stukje mast, dan pas de top

Wie kromde de aarde
Wie leerde de planeten walsen

Een nacht op de savanne
een wolkeloze lucht
onmetelijk ver weg flonkeren
honderdduizenden sterren
vuurvliegjes gloeien
dansen surrealistische figuren

Wie schilderde de magische nachthemel
Wie goudglansde stip na stip na stip

Waarom verafgoden we Orion
jagen we op schorpioenen
vinden we tussen wazige flarden

hersenmist op geitenpaadjes
telkens twijfelachtige twistpunten
zitten we in ons paradijs aan het laatste
avondmaal met verraderlijke roofvogels

We kruisen de degens, scherpen de bajonet
verachten stenen tafels, zoutpilaren
en de regenboog

Wat doen we als de sterren doven
de zon ons de rug toekeert
het zwarte gat ons opslokt

Wat dan?

Mijn God
Waar ligt in hemelsnaam
de steen der wijzen

Riek van den Oever

RUGGESPRAAK

Ik sta mooi met mijn rug naar je toe
Kijk, ik wacht op je, kijk dan toch, luister

Blaadjes ritselen, fluisteren, flemen
Excuseer je niet, sluip gerust naar binnen
Neem me in je hand, bekijk me, lees al mijn zinnen

Als je wilt gaan we op reis, ik ken geen vliegangst
Lekker naar het strand, naar zee, een terrasje in
gedachten
Leg me op je kussen, onder een warm dekentje,
spannende nachten
Een intrige, thriller, streekroman, samen gaan
we op zoek
Samen samen, ik ben alles, ik ben een open boek

Riek van den Oever

Gedichten op Gamma-kleurstalen

In het pauzeprogramma van de kwarTAALdichterbijeenkomst van 6 oktober daagden we de aanwezigen uit om op kleurstalen van de Gamma een gedicht te maken.

Niet iedereen waagde zich eraan, maar anderen gingen ijverig aan het werk. Elk gaf er een eigen invulling aan, zoals je op de volgende pagina's kunt zien.

Op de laatste pagina van deze bundel vind je een gedicht van Frans Fleuren dat - geïnspireerd door deze poëtische exercitie - later naar ons stuurde.

55 L

Bruin

E4.07.77

Schuin

E8.10.75

als

E4.20.70

het

E4.25.65

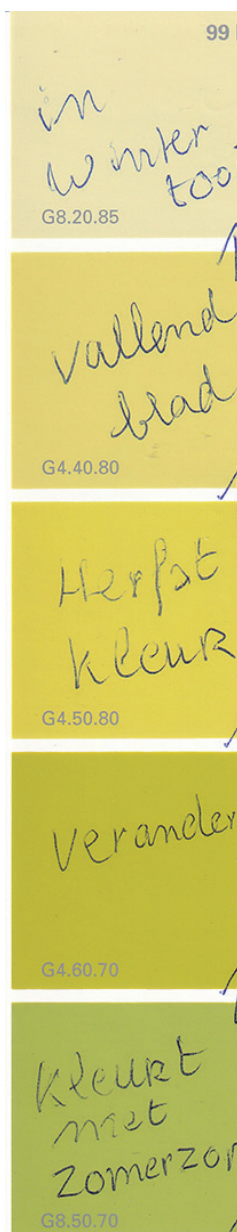
warme

E4.25.55

duin

E4.20.50

Gerard Sonnemans

Berry Bronkhorst

Vancit
de
donkerk

VO.30.30

blauwe
lucht
blijeg jg

hoog
over
in de
Schemering

in mij
te samen
in het
licht

25.60

dat
vanop een
minder

15.65

me ~~te~~
later
te owa
156L
Ans van Kessel

18.10.73

Ans van Kessel

37L

Hoe kan je
naar het
bruin

E3.11.77

van
kastagne
naar de
kleur

E0.20.70

van
oranje

beter
gaat
het
andersom

E0.30.60

laat het
water
verdampen
door de

E0.40.50

zon

Charlotte
Selten

E0.40.30

E0.30.40

Charlotte Selten

Willem van Beek

Hoe

GN.02.90

geil

F8.25.81

mag

F6.30.80

het

F6.40.80

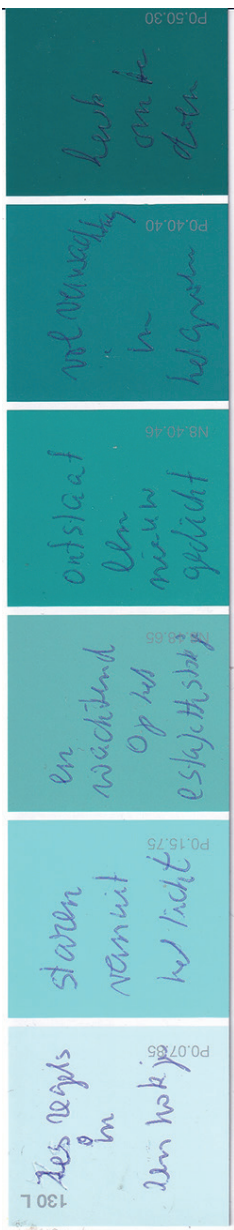
zijn,

F6.55.75

geel?

F6.70.70

Marco van de Plasse

Jan van Bergen

Groen is kampioen
Gradoen moet je doen
Klaroen verdient een zoen,
    doch
Groen blijft kampioen

Frans Fleuren